

KASPAR
COLLING
NIELSEN

EVROPSKĚ
JARO

KNIHA ZLIN

Evropské jaro

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.knihazlin.cz
www.albatrosmedia.cz

 KNIHA ZLIN

Kaspar Colling Nielsen
Evropské jaro – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2019

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

KASPAR
COLLING
NIELSEN

EVROPSKÉ
JARO

Přeložila Lada Halounová

KNIHA ZLIN

This translation has been published with the financial support of Danish Arts Council.

Kniha vychází s finanční podporou
Dánského státního fondu umění.

DANISH ARTS FOUNDATION

OBSAH

<i>Daleko později</i>	9
<i>Kapitola 1: Nastig</i>	11
<i>Kapitola 2: Elisabeth a RAID</i>	28
<i>Kapitola 3: Christian a Mia</i>	40
<i>Kapitola 4: Emma se pokouší spáchat sebevraždu</i>	49
<i>Kapitola 5: Jak se Stig stal galeristou</i>	54
<i>Daleko později</i>	69
<i>Kapitola 6: Mrtvoly měnící se ve stromy</i>	75
<i>Kapitola 7: Emma se stěhuje domů</i>	88
<i>Daleko později</i>	91
<i>Kapitola 8: Krysomělec</i>	96
<i>Kapitola 9: Smrt psychologie a bakterie ve vztahu</i>	101
<i>Daleko později</i>	116
<i>Kapitola 10: Mizející věci</i>	121
<i>Kapitola 11: Krvavý dub</i>	126
<i>Kapitola 12: Elisabeth na Lollandu</i>	134
<i>Kapitola 13: Stig na Lollandu</i>	137
<i>Daleko později</i>	140
<i>Kapitola 14: Když Christian nesmí šukat Miu, nemůže dál malovat</i>	145
<i>Kapitola 15: Emma a o existenci empatie</i>	154
<i>Kapitola 16: Elisabeth a RAID</i>	166
<i>Kapitola 17: Koupě Mii</i>	170
<i>Daleko později</i>	182
<i>Kapitola 18: Elisabeth a Sixtinská kaple</i>	189
<i>Kapitola 19: Stig dostane depresi</i>	196
<i>Kapitola 20: Emma se stěhuje do Mosambiku</i>	200
<i>Kapitola 21: Flora Danica</i>	208

<i>Kapitola 22: Christian a Mia mají au pair</i>	218
<i>Kapitola 23: Frederiksstad</i>	227
<i>Daleko později</i>	241
<i>Kapitola 24: Elisabeth a hybridní inteligence</i>	245
<i>Kapitola 25: Velký Bryan Ferry</i>	252
<i>Kapitola 26: Retarded Girl</i>	260
<i>Kapitola 27: Retardovaný Christian</i>	285
<i>Kapitola 28: Emma a Milat</i>	288
<i>Daleko později</i>	297
<i>Kapitola 29: Evropské jaro, performance</i>	306
<i>Kapitola 30: Opičák Felix</i>	321
<i>Kapitola 31: Emma jede domů</i>	324
<i>Kapitola 32: Renesance umění</i>	328
<i>Kapitola 33: Pomsta neviditelných</i>	332
<i>Kapitola 34: Zpráva pro jistou akademii</i>	334
<i>Daleko později</i>	339
<i>Ještě daleko později</i>	345
<i>Poděkování</i>	352

Daleko později

Jack s Wilhelmem seděli na palouku pod velkým dubem a pozorovali několik dronů, jak poletují nad poli a starají se o to, co zrovna měly na práci.

Jack se zamyslel.

„Zvířata nepáchají sebevraždy, že ne?“ zeptal se.

„Ale jo, taky,“ odpověděl Wilhelm.

„Ale já jsem nikdy neslyšel o nikom, kdo by patřil mezi nás inteligentní zvířata a spáchal sebevraždu.“

Wilhelm se zasmál: „Ach tak, Jacku, máš se toho ještě hodně co učit.“

„Jak to myslíš?“

„Mám tím na mysli, že jestli jsi ještě nikdy neslyšel o zvířatech, která spáchala sebevraždu, tak to není proto, že by se to nedělo, ale protože to nikdo neregistruje. Když dojde na otázku zvířecí sebevraždy, tak prakticky neexistují žádná oficiální čísla. Částečně za to může fakt, že to nikdo neohlašuje, a potom se ti zvířata taky neoběsí nebo nestřelí do hlavy. Vezmi si třeba mého strejdu Jense. Naletěl do okenní tabulky, bum, a bylo po něm. Ale kdo ví, jestli to udělal schválně? To se nedozvíme. Jediné, co můžeme o zvířatech a jejich příčinách smrti říct, je, že toho zas až tak moc nevíme. Kdybys měl spáchat sebevraždu ty, jak bys to udělal?“

Jack zvedl hlavu, zadíval se na modrou oblohu a promýšlel si odpověď.

„Nevím. Možná bych vběhl pod auto nebo třeba zaútočil na stádo krav.“

„Ano, a když tě pak někdo najde mrtvého a zakrváceného v lese se spoustou bodných ran od rohů, co myslíš, že si lidé řeknou? Že jsi spáchal sebevraždu? To sotva. Budou věřit, že se jen nějaký pes pustil do boje s býkem a prohrál.“

„Ale když jsi po smrti, tak už na tom nezáleží.“

„Ale právě že záleží, Jacku. Jde o to, že trpíme stejnými psychickými problémy jako lidé, takže bychom o tom měli taky mluvit. Když každý den spáchá sebevraždu několik tisíc zvířat, tak to je přece obrovský problém.“

„Každý den?“

„Ne, ne, možná ne každý den, ale třeba každý měsíc. Hlavní věc je, že o tom nevíme.“

Jack přikývl a Wilhelm si začal čistit peří.

1

Nastig

Zatímco se vařila voda na kávu, zadíval se Stig do mobilu. Našel zprávu od Ulrika Haagerupa, umělce těsně před šedesátkou, který už roky maloval výhradně jen olejomalby s různě velkými a různě barevnými kruhy. Nic jiného než kruhy. Obrazy téměř nebylo možné prodat, a proto mu Stig před několika týdny opatrně navrhl, jestli by svůj repertoár nechtěl trochu rozšířit, třeba už jen kvůli sobě, což Ulrika očividně uvrhlo do těžké krize; zpráva byla odeslána ve 3:47.

„HODNĚ jsem přemýšlel o tom, co jsi říkal...“ Tohle bylo jediné, co ve zprávě stálo, ovšem už nikoliv kam dospěl, nebo proč se rozhodl zprávu odeslat kolem čtvrté ráno.

Stig nalil vařící vodu do hrnku s rozpustnou kávou a vyšel na únikové schodiště, aby si zakouřil. Elisabeth tam už seděla s otevřeným počítačem. Byla vysprchovaná a připravená vyrazit do práce.

Zapálil si a zadíval se na oblohu. Slunce barvilo oblaka do růžova a oranžova. Byla zima. Trochu přivřel okno.

„Už mi zase psali,“ prohodila. Stig se na ni beze slova podíval.

„Zní to úplně skvěle, Stigu.“

Stig stále nic neříkal. Nějaké výzkumné středisko se ji snažilo zlanřit, jenže leželo na ostrově Lolland, což vyžadovalo tam i bydlet. Přistrčila mu počítač.

„Zkus se na to aspoň podívat, Stigu. Tohle přece vypadá úplně úžasně, ne?“ Snažila se vypadat šťastně, ale v pohledu se jí zračil neklid, nervozita, jakou za posledních pětadvacet let společného života vídal jen zřídka. Na obrazovce byl ob-
rázek idylického statku.

„Nezačínej s tím zase,“ řekl Stig rozladěně a zadíval se opět na nebe.

Proč s tou pitomostí musí pořád otravovat? Podíval se na ni. Ústa se jí pohybovala, ale Stig ji nevnímal. Už to celé slyšel několikrát. V ranním světle vypadala staře a to taky byla. Stará. Jako kdyby se jí s lety a přibývajícimi vráskami kolem rtů protáhla tvář. Svislé vrásky jí oddělovaly tváře od brady podobně, jako to mívají hroši. Tlustá nebyla. Nepatřila mezi ženy, které stářím nabírají na váze, spíše naopak. Byla kostnatá a její nohy připomínaly nohy starého valacha. Proč chtěla na venkov? Na lidech žijících na venkově bylo cosi nezdravého a zdegenerovaného, možná dokonce nebezpečného.

„No nebylo by to hezký, miláčku?“ zeptala se s křečovitým úsměvem.

„Jenže to si nemůžu dovolit,“ odpověděl Stig se shovívavým výrazem.

„A proč vlastně ne?“

Stig se jí zadíval do očí. Odhodlaně mu pohled oplatila. Stiga začalo znepokojoval, že před ním tu záležitost pořád vytahuje. Už o té práci mluvili aspoň podesáté. Očividně to myslela vážně a jemu došlo, že aby nebyl nucen potupně opustit Kodaň a odstěhovat se na venkov, bude se muset pořádně zatvrdit. A to ještě nejde o jen tak nějaký venkov, ale Lolland.

„No, z mnoha důvodů,“ začal si Stig v hlavě skládat jeden argument za druhým. Znovu se usmál, aby podtrhl samozřejmost svého tvrzení, že stěhování nepřipadá v úvahu a že je hloupost se něčím takovým vůbec zabývat.

„Tak za prvé by to znamenalo, že bych se musel vzdát galerie.“

Elisabeth se zase zklamaně opřela do opěradla židle a zadívala se z okna. Jeho argumenty už znala, jen doufala, že se někam vytratily a přestaly existovat.

„Vždyť můžeš pendlovat, v galerii přeci nemusíš být víc než pár dnů týdně,“ pokračovala.

„Pro obchody je důležitý, abych byl v Kodani,“ odvětil Stig a dlouze potáhl z cigarety. „Už jsme to probírali. Nevím, proč to pořád nechceš pochopit.“

„Ne, to máš pravdu, tohle fakt nepochopím. Je ti osmapadesát, Stigu.“ Agresivně típla cigaretu v popelníku.

„To je tak směšný, vymetat všechny ty praštěný vernisáže. To už je přeci dneska úplně mimo, sakra. Tohle mělo význam možná někdy za starých časů. To se chceš stát jedním z těch polomrtvých staříků, co brouzdají po Kodani s chodítkem?“

„Jo, přesně to chci,“ odsekl Stig vzdorovitě. „A co bude s Emmou. Myslíš taky na ni?“ pokračoval.

„Co s ní? Je jí jednadvacet.“

„Sakra, moc dobře víš, jak to myslím. Není lepší, abychom byli tam, kde je ona?“

Elisabeth se na něj unaveně podívala a zaklapla počítač. Vyhrál. Zapálila si další cigaretu a rezignovaně hleděla z okna, jako kdyby pozorovala svůj zpackaný život visící někde ve vzduchu nad vnitroblokem. Jen žena přes padesát, která porodila dítě a viděla ho dospívat, jen žena, která celou svou dospělost pracuje a cítí, jak se jí život pomalu drolí mezi prsty, se může z okna dívat takovýmhle způsobem, pomyslel si Stig. Klidně by mohlo jít o obraz Davida Hockneyho. Přesně tak, jak tam seděla a paprsky ranního slunce jí padaly do tváře. Nebál se, že by ho mohla opustit, podle všeho její sklíčenost pramenila z respektu k jeho rozhodnutí. Byla ztrápená, protože přijala, nebo časem přijme, že se nikam stěhovat nebudou. Rty se jí daly opět do pohybu a Stig pozoroval, jak obličej formuje jednotlivá slova, která neslyšel, ale která rozvibrovala její povadlé tváře.

„... tak přestaň s těma řečma o Emmě, s ní to nemá nic společnýho,“ zakončila svou řeč a sestoupala po schodech ke dveřím. V nich se otočila a prohlásila: „Kdyby na to nakonec došlo, bylo by pro ni jediné dobře, kdyby nás tam mohla navštěvovat. Třeba by se za náma i přestěhovala.“ A zmizela v bytě.

„Panebože, vždyť jí je jednadvacet! Přece nebude bydlet u rodičů!“ křičel za ní Stig.

Několikrát rozčileně potáhl kouř z cigarety. Krabička ležela na parapetu. Byl na ní obrázek lidského plodu v popelníku.

Podíval se na svoje tenké nohy, přehozené jednu přes druhou. Byly bledé, až téměř do žluta, a pod chlupy mu prosvítala znaménka a pupínky, o kterých netušil, kde se tam vzaly, a ani o tom nechtěl přemýšlet. Kůže se s věkem mění. Objevují se na ní prapodivné věci, jako kdyby šlo o nějaký obraz, jenž postupně vystupuje na povrch.

Neuvažoval o tom, že by to zabalil, proč taky? Práce galeristy nebyla po fyzické stránce nijak namáhavá a co by si měl počít s časem, kdyby nepracoval? Na druhou stranu měla Elisabeth možná pravdu, třeba už nepotřeboval být ve městě. Co když ho tam držel už jen starý zvyk. A Emmě by možná pobyt na venkově taky prospěl.

Típl cigaretu a zapálil si novou. Bylo 8:22. Měl vyrazit teprve za hodinu. Času měl dost.

Znovu se zadíval na nohy. Nepodobaly se normálním lidským nohám. Byly příliš dlouhé a župan díky nim působil podivně krátký. Připomínaly spíš nohy gazely stáhnuté z kůže. Vypadal jako kolumbijský narkobaron nebo režisér pornofilmů z LA a taky už vůbec nebyl tak hubený jako v dětství, když vyrůstal v Roskilde.

Když se v létě navlékl do koupacích šortek, byl na něj groteskní pohled a u obyvatel města vzbuzoval soucit následovaný kontemplativním pocitem sklíčenosti, která zahrnovala celý lidský rod. Jeho vychrtlé tělo je přivádělo ke vzpomín-

kám na zvěrstva, jež nacisté za druhé světové války páchali na Židech, a vůbec k podobným formám ponižování a vraždění, které v menším měřítku probíhá pokaždé, když se někde ve světě rozhoří válka, a utvrzovaly je v tom, že člověk je z podstaty zlý a krutý.

Většinu mládí Stig strávil ve svém pokoji, kde si pouštěl hudbu a hrál na kytaru. Poslouchal hlavně šedesátkové kapely, Hendrix, Beatles, Stouny, Kinks, The Who, Pink Floyd, všechny ty staré klasiky, později pak Slade, Sweet, Alvina Stardusta, Bowieho, T-Rex a Roxy Music. O víkendech pracoval na pumpe, jinak ven moc nechodil.

Když mu bylo osmnáct, přestěhoval se do Kodaně. Bylo to na jaře 1981. Od strejdy Knuda si pronajal byt v ulici Griffenfeldsgade, která tenkrát platila za úplný slum. Když seděl ve stěhovákovi couvajícím po příjezdové cestě, nedokázal z hlavy vyhnat myšlenku na matku, jež působila, jako by se jí ulevilo. Každopádně nestála před domem a nemávala mu.

Najednou se Stig zjevil ve čtvrti Nørrebro a o Kodani nevěděl vůbec nic. Dostal částečný úvazek v jedné mateřské školce, ale čím dál víc mu docházelo, že ve městě nemá žádné kamarády nebo někoho, s kým by si mohl aspoň někam vyrazit. Doufal, že se to s přestěhováním do velkoměsta změní, protože tady přeci lidé nejsou tak omezení jako na vesnici, a možná i proto ho to zasáhlo tak tvrdě. Na jednu stranu měl rád svou samotu, ale když večer seděl před televizí, jedl ohřívaná hotová jídla a modré světlo z obrazovky mu ozařovalo bledý obličej a prázdné bílé stěny, samota na něj doléhala stále častěji, až se postupně proměnila v paranoii. Představoval si, jak někdo vykopne dveře bytu, aby ho podržl. Takže když se vracel domů z práce, nejdřív prohlédl všechny pokoje a skříně, jestli se k němu mezitím někdo nevloupal, a teprve pak šel do kuchyně vybalovat nákup. Věci ukládal na místo v naprosté

tichosti, aby slyšel případného útočníka, který se mu zatím mohl s nožem v ruce vplížit za záda, kdyby nějakou skrýš přehlédl. Večer ležel v posteli a snažil se zachytit všechny zvuky v domě, jež působily čím dál tajemněji a hrůzostrašněji, čím víc se na ně zaměřoval.

Během několika měsíců v Kodani se Stig postupně dostal do stavu, kdy prakticky jen seděl na gauči před zapnutou televizí se ztlumeným zvukem, až se během jednoho z těchto nesčetných večerů rozhodl vydat se ven mezi ostatní lidi. Všiml si, že dost mladých lidí jezdí na kolečkových bruslích, a hned další den si koupil inzertní Modré noviny, kde našel brusle za 250 korun, které si ještě ten den vyzvedl v Herlevu. Šlo o obyčejné semišové boty, na kterých byla namontovaná kovová konstrukce s kolečky. Když na cestě domů seděl v autobuse s bruslemi v igelitce s logem supermarketu Irma, byl šťastný. Nakonec je použil jen párkrát, protože na nich vypadal ještě vyšší a hubenější. Navíc mu byly malé, i když to byla velikost 46, a když je měl na sobě delší dobu, dostával křeče. Ale právě na jedné z těch pár projížděk na kolečkových bruslích se stalo, že nechtěně skončil v uličkách kolem oblasti Pisserenden, protože jel tak rychle, až nestačil odbočit do ulice Rådhusstræde.

V Pisserenden to vůbec nevypadalo jako ve zbytku Kodaně a oproti Nørrebro tam vládla úplně jiná atmosféra. Ačkoliv bylo léto a pětadvacet stupňů, postávali tu pankáči v kožených bundách. Dva gayové seděli na sluníčku na schodech a muckali se, celá ulice dýchala létem, sexem a energií, i domy tu hrály výraznějšími barvami. Stig pomalu kodrcal uličkou Larsbjørnsstræde a pozoroval obchody i lidi, kteří vypadali, jako že se všichni navzájem znají. V ulici Teglgårdsstræde posedávaly v oknech prostitutky v síťovaných punčochách, a když je míjel, volaly na něj: „Hej ty, nedáš si jednu jízdu, námořníku?“ Stig přátelsky zavrtěl hlavou a plaše sklopil oči na chodník.

Večer pak seděl doma u rýže s treskou z konzervy, kterou si nakrájel na plátky a orestoval na pánvičce. Byl vlahý letní večer, zvenku slyšel šumění města, a on se rozhodl vydat zpátky do Pisserenden.

Večer tam už nebylo tolik lidí a většina jich postávala před barem, který právě otvíral. Jmenoval se Floss. Všechno to byli pankáči a vypadali pěkně nabroušeně. Jeden z nich pozadu vrazil do Stiga a otočil se. V očích měl divoký pohled. Podobal se rozzuřené opici. Naštěstí se objevil jeden z jeho kámošů a odtáhl ho pryč dřív, než na Stiga stačil vystartovat. Navzdory nepříliš pohostinné atmosféře Stig vešel do baru.

Přes kouřovou clonu prakticky nebylo vidět, muzika řvala a všichni vypadali drsně. Stig se chtěl zase otočit na patě a odejít, ale barman se ho v tu samou chvíli zeptal, co si dá. Objednal si pivo a z nějakého důvodu dostal dvě. Nějaké pankáče už v životě potkal, pár jich měli i v Roskilde, ale tady to bylo něco jiného. Čišela z toho divokost, daleko větší punk. Jako by se ocitl v Berlíně. Alespoň podle toho, jak si Berlín představoval, protože tam nikdy nebyl. Z druhého piva nakonec vypil jen půlku a zamířil zase domů, protože měl na druhý den ve škole pomáhat vymalovat kůlnu a nechtěl, aby to z něj před rodiči táhlo.

Ačkoliv Stiga na Flossu stále něco dělalo, začal tam chodit každý víkend a někdy i ve všední dny po práci. Možná to bylo tím, že v Kodani moc jiných barů neznal. Ale nakonec šlo hlavně o to, že mu to místo díky všemu tomu chaosu, hluku a nespoutanosti nějakým podivným způsobem dodávalo klid na duši. V každém případě se mu tam prostě líbilo. Už jen když postával u baru, uskrával pivo a pozoroval lidi, kteří se trusili kolem, měl pocit, jako by se ocitl někde v těsné blízkosti divadelního představení nebo se stal součástí filmu. Po několika měsících ho už začali dokonce zdravít a sem tam s ním

někdo prohodil pár slov. Většina lidí mu minimálně pokývla hlavou. Zdálo se, že ho z nějakého důvodu respektují, aniž by Stig tušil, proč tomu tak je. Aby mezi ně lépe zapadl, nakoupil si upnutá trička a boty Dr. Martens. Pořídil si koženou bundu a jedny ošoupané a kratší levisky a po pár měsících se dal do řeči s jedním klukem. Jmenoval se Martin, ale říkal si Břitva. Břitva byl malý, jen něco kolem 160 centimetrů, a měl zrzavé vlasy. Pocházel z Jersie jižně od Solrødu a měl podobnou životní zkušenost jako Stig, totiž že ne tak úplně zapadal do místa svého dospívání. V Jersie hráli všichni házenou, vykládal, jenže on byl moc malý a házenou nesnášel. Byl tam jediný pankáč.

Jednou večer vytáhl Břitva z jedné z těsných kapes svých kalhot sáček s bílým práškem a pohupoval s ním Stigovi před obličejem a zubil se na celé kolo. Zatáhl ho na záchodky, kde ho šňupli, aniž Stig stačil zaprotестovat. Dostavilo se osvobození. Vlastně ještě něco víc než to. Speed Stiga naplnil opojným pocitem nepřemožitelnosti. Když začali hrát *I Wanna Be Your Dog* od Stooges, Břitva se rozvášnil, Stig už se ale toho večera moc neprojevoval. Jen stál s širokým úsměvem u baru a poprvé v životě si vychutnával svou výšku, díky níž měl přehled nad celým lokálem nacpaným k prasknutí. Nikdy ho nenapadlo, že by mu jeho vysoká postava mohla dát takový nadhled. Vždycky to byl on, na koho se lidé dívali svrchu, teď ale poprvé sám posuzoval ostatní a se zájmem si je listroval: detaily na oblečení, vlasy. Zachytával útržky jejich rozhovorů. Bavili se o umění nebo nějakém Bowieho výroku či jaká Bowieho deska je nejzásadnější. Jako kdyby všichni byli nabití zvláštní energií. Energií, které měla cosi společného s hudbou a uměním. Někdy, když muzika přitvrдила, jeden nebo víc lidí začalo zběsile tančit a narážet do ostatních, jako kdyby je hudba úplně pohltila, a možná to tak opravdu bylo: byli posedlí.

Břitva hrál na bicí v jedné kapele a znal skoro všechny, kteří do Flossu chodili. Představil Stiga ostatním a pomohl mu vy-

brat správné oblečení, například černé džíny místo klasických, a jednoho nedělního dopoledne ho posadil v ulici Griffenfeldsgade na židli a vyholil mu po stranách hlavu, načež mu vlasy nabarvil na černo. Břitva ho taky naučil malovat si oční linky.

Vyráželi na punkové koncerty a ty se pro Stiga stávaly díky alkoholu a speedu šílenou jízdou. Dal výpověď v práci a začal pobírat podporu, která nebyla o nic horší než plat. Teď už nemusel nic.

Jednou večer se ocitl v klubu Saltlageret na koncertu kapely Before. Nikdy předtím nic podobného neviděl. Zpěvák byl hubený, zrzavý a vypadal zpustle. Později se dozvěděl, že si říká Fritz Fatal. Fritz se rozvášnil jako ďábel a Stiga během koncertu několikrát napadlo, že teď nejspíš musí umřít, protože ze sebe vydával úplně všechno. Cítil se s ním natolik spojený, že do sebe nasával jeho energii. Pokaždé, když Fritz upadl nebo se vypětím rozklepal, cítil se Stig víc a víc sebejistější.

Břitva se ho v jednu chvíli zeptal, jestli by se nechtěl přidat do jejich kapely, protože jim chyběl basák. Stig prohlásil, že na basu neumí, ale Břitva mu vysvětlil, že na tom nic není.

„Nejdůležitější je, abys u toho vypadal pořádně ‚nasty‘.“ Břitva se na chvíli zaposlouchal do hudby, a pak se rozchechtal.

„No to je ono. Tohle je zatraceně tvoje jméno, Nastig.“

Stig zjistil, že je z celé kapely skoro nejlepší hudebník. Scházeli se třikrát týdně ve zkušebně na Gymnázium v Rødovre. Jmenovali se Chronický Boje, později už jen Chronici. Ib, který si říkal Ib Ned, se stal frontmanem a při každém koncertu ze sebe dával všechno, dokonce i na zkouškách. Býval potom úplně vyřízený, seděl v šatně a třásl se pod dekou. Ib Ned jel na heroinu, ale zpočátku fungoval poměrně dobře, protože jeho rodina měla dost peněz; vlastnili sympatickou rybárnu

na náměstí Højbro Plads. Při koncertech se občas schválně řezal do kůže a jednou to přehnal natolik, že s ním museli vyrazit do místní nemocnice, protože se mu podařilo trefit velkou žílu pod hrudníkem. Když táhli zpoceného a zkrvaveného Iba s holým břichem do nemocnice, museli vypadat jako mimozemšťani nebo návštěvníci z budoucnosti.

Stig s Břítvou zůstali přes noc v nemocnici, kde se začali dohadovat, jestli se Bowie svou deskou *Young Americans* ze sedmdesátého pátého zaprodal. Břítva si to rozhodně myslel a diskuze se vyhrotila natolik, až si Ib z ruky vytrhl hadičku s infuzí a zuřivě se rozeřval. Břítva a Stig mohli zůstat v nemocnici díky tomu, že jedna ze sestřiček chodívala o víkendech do Flossu a znala je. Ráno za nimi přišla se snídání a cigaretami.

Ib byl čím dál víc mimo, ale lidi ho zbožňovali. Postupem času se rozhodování o kapele přesunulo na Břítvu se Stigem, a pak řekl Břítva něco, co si Stig bude pamatovat už napořád.

„Až bouchne atomovka, čeká nás ještě několik týdnů, než všichni zemřeme na nemoc z ozáření, a přesně to bude čas na to zahrát definitivně poslední koncert. A přesně na to se musíme připravit.“

Ib Ned se v mnoha ohledech choval přesně podle Břítvových představ. Plival do publika a několikrát se během koncertu porval. Stig nikdy nezapomene na ten pocit, když stál na pódiu a nechával hudbu procházet celým tělem. Ne, tohle to přesně nevystihuje, on stál na scéně a proudy tónů se na něj valily jako chcanky tisíců andělů smrti, zatímco mu rytmus rezonoval až hluboko v kostech a vysílal nekontrolovatelné křeče do všech jeho dlouhých údů.

Hráli na Gymnázium v Rødovre, v Christiánii, několikrát v klubu Saltlageret jako předskokani německé kapele a nakonec ode-

hráli také legendární koncert na Gammel Kongevej 13 AB, kde mimo jiné vystupovaly i kapely Sods a No Knox. Po půldruhém roce se Chronici rozpadli, protože se Ib Ned přestěhoval do Berlína, aby se z něho stal fetišák a básník na plný úvazek. Stig si vždycky myslel, že se Ib předávkoval nebo spáchal sebevraždu někde mezi Kreuzbergem a Neuköllnem. Jenže o několik let později ho Stig potkal v supermarketu Irma v Birkerødu, kde Ib bydlel spolu se ženou a třemi dětmi. Byl z něj zubař. Ukázalo se, že vůbec nezmizel do Berlína, ale do Bavorska, kde v jednom městečku bydlel jeho strýc. Potuloval se po jihobavorských kopcích a už zůstal čistej. Ib tvrdil, že kromě čerstvého horského vzduchu ho zachránilo především Heideggerovo *Bytí a čas*. Jmenoval se Ib Aksel Nedergaard.

Tenkrát se pro Stiga točilo všechno jen kolem muziky a po rozpadu Chroniků začal úplně přirozeně pomáhat na scéně dalším kapelám. Sháněl jim vybavení a organizoval koncerty. Vyvěšoval plakáty a vozil je na vystoupení, kde se staral o zvuk a světla. Když člověk jen vysedává ve Flossu, přijde něco takového samo od sebe, navíc nic jiného na práci neměl.

Samozřejmě že mezi lidmi, kteří hrají, a těmi, co poslouchají nebo pomáhají, existuje rozdíl, ale pro Stiga to nehrálo žádnou roli, protože všichni byli součástí stejného prostředí, toho samého hnutí. Jako by to bylo mraveniště, kde mravenci sice měli různé funkce, ale sloužili stejnému cíli. Všichni se navzájem respektovali, a pak tu byly drogy, jež tuto pospolitost pomáhaly utvářet, stejně jako hranici pro ty, kteří do jejich společenství nepatřili. Když si Stig vykračoval městem v černém a s raybankami na očích, něco znamenal, a i když ten den zrovna nebyl na speedu, věděl, jaký to je pocit, který si do určité míry dokázal znovu vyvolat. Už to nebyl Stig, ale Nastig nebo Stiggy a lidé se na něj dívali s respektem, či dokonce bázní nebo alespoň s odporem, a když dostal nakládačku od pár skinheadů, což se stalo jednou v noci u křižovatky Trianglen, nebylo to jen proto, že byl nevzhledný nebo slabý,

ale protože se oblékal, jak se oblékal, protože byl *Nastig*. Punkerská komunita byla vztyčeným prostředníčkem pro všechny kravatáky a hlavně pro změkčilé hipíky s plnovousem v islandských svetrech. On už dávno nebyl tím vyvrhelem. Teď to byli oni, všichni ti malí buclatí maloměřáci se svýma tlustoučkýma rukama, kulatými hlavami a podělaným pragmatickým životem, který jim nedovoloval vkročit do skutečnosti. Stig se nacházel ve stále expandujícím okamžiku, vedle nějž neexistovalo nic, čím by stálo za to se zabývat. Život neměl žádný vyšší smysl, nebylo třeba něčeho dosáhnout. Byl tu jen jeden velký, zářivý, hlučný a radostný okamžik, v jehož středu se nacházel.

Ze začátku byly drogy něčím pozitivním. Ano, dokonce i tragédie, které s sebou přinášely, byly pozitivní. Heroin se podobal speedu, šlo jen o lehce odlišnou a senzitivnější energii. Bleskově přinášel nový druh intenzity, jež pozvedala umělecký výraz; nejen pro ty, kdo na něm jeli, ale i pro všechny ostatní. Všichni velcí hudebníci jsou nebo byli na heroínu, což dělalo jejich hudbu ještě lepší. Ve Flossu se začala ochomýtat jedna holka. Jmenovala se Uni. V tomhle prostředí byla jednou z prvních, která, aby měla na drogy, spala na Vesterbro s chlapama. Její život a utrpení se rychle staly součástí zdejšího koloritu a všichni ji tu uznávali, protože tomuhle místu něco přinášela. Svým způsobem se pro ostatní obětovala, pro zdejší hnutí, které se tu rozmáhalo, každopádně ve Flossu Uni za svoje piva nikdy neplatila. Představovala jakousi mravenčí štětku, kterých bylo v takovém dystopickém mraveništi, jakým byl Floss, taky zapotřebí. Vzniklo o ní i pro ni spousta písniček.

Tehdy byli muzikanti a umělci úplně jiní, než ti, které Stig zastupuje dnes. V osmdesátých letech umělci brali svoji tvorbu daleko vážněji. Tenkrát je považoval za někoho, kdo se zabývá něčím důležitým, že to celé má svůj význam a smysl, že se tím formuje celé prostředí. Miloval je a obdivoval za jejich

divokost, odvalu a nekompromisnost. Za všechno, co do toho dávali. Ať už hráli pro stovky lidí nebo pro dvacet, položili by pro ně život. Minimálně to tak vypadalo. Nikdo nemyslel na následky, na to, co je dobré pro kariéru, žádné uvažování o budoucnosti nebo třeba o zítřku. Všichni se nacházeli „tady a teď“ a neměli žádnou jinou povinnost, než narvat do tohoto jediného okamžiku veškerou možnou energii.

Jednou byl Stig na koncertě, kde měl frontman kapely kalhoty nasáklé krví, protože ho právě v parku H. C. Ørstedsparken někdo za pětistovku ošukal zezadu. Mezi dvěma čísly to prohodil do mikrofону, ale koncert kvůli tomu nezrušil, naopak zpíval s ještě větší divokostí a nasazením, až z toho lidi úplně šleli. Stig si dobře zapamatoval, jaký obdiv ke kapele a jejímu zpěvákovi cítil. Stál v publiku a lidi věděli, že je dobře zná, a on byl zase hrdý, že zná je. Hrdý na to, že je součástí toho všeho. Že patří do nejužšího kruhu, nebo přinejmenším nejvzdálenější vrstvy nejužšího kruhu.

Když po koncertu s kapelami popíjel pivo, přicházely si za ním popovídat nádherné ženy a sedaly si mu na jeho hubené nepohodlné nohy. Lidi, se kterými tu mohl být, miloval. Rojili se kolem něj a to ho uvolňovalo. Sám toho moc nedělal, ani nemusel, dělali to za něj. Mohl být s nimi, když na svých koncertech utvářeli legendární chvíle, na které nikdo v životě nezapomene. Okamžiky, jež je stejně jako jeho a ostatní diváky budou navěky definovat. Byli to Bowie, Velvet Underground, Roxy Music, Iggy Pop a Stooges, Joy Division a všichni ti ostatní. Možná že Iggy Pop byl trochu větší jméno, ale i kapely, se kterými se znal, ze sebe dávaly všechno. Možná že nezpívaly tak dobře jako Bowie, a třebaže jejich hudba nepatřila ke světové špičce, energie z nich vycházela stejná.

Někdy v tomhle období, aniž by si toho sám všiml, si Stig vy-
přestoval svůj charakteristický křiklavý smích. Řehot, jenž

nebyl nakažlivý a nenutil do smíchu ostatní, ale zněl spíše jako výsměch nebo urážka. Něco jako karikatura smíchu, které jsou schopné jen zlé postavičky v kreslených filmech. Nastig se prostě takhle křenil. Když byl totiž někde mezi lidmi, kde ho něčí pohled nebo slovo zasáhlo do tváře jako facka, vždycky se nervózně smál. Tenhle vysoký a chraplavý zvuk se utvářel z jistého handicapu v něco více důstojnějšího, co však rozhodně neznělo ani podbízivě, ani méněcenně.

Típnul svoji čtvrtou ranní cigaretu a otevřel na chodbě okno, aby kouř mohl ven, a vrátil se do bytu. Elisabeth už dávno odešla do práce. Vykoupal se a oholil. Po ránu vypadal v obličeji o něco starší. Z váček pod očima se přes noc vytratila veškerá tekutina a visely teď jako malé ochablé kožní klapky. Polodlouhé šedivé vlasy mu trčely do všech stran. Vzal hřeb a uhladil je dozadu. Protáhlá tvář a hnědé oči ve tvaru mandlí mu propůjčovaly vzezření bytosti z vesmíru přestrojené za člověka, nebo minimálně člověka neurčitěho etnika.

Oblékl si černý vlněný kabát, šlápnul do pedálů svého černého Raleigha a vyrazil do galerie v ulici Bredgade. Fičelo a byla zima. Zapomněl si rukavice.

V ulici Gothersgade stála dlouhá fronta cyklistů, protože se nějaké bílé BMW rozhodlo zaparkovat přes celou šířku cyklostezky, takže nikdo nemohl projet. Stig si našťavaně vytáhl kolo na chodník stejně jako ostatní. Mladá matka s dítětem na sedátku za sebou musela z kola také slézt a protlačit se s ním kolem auta, přičemž se její dcera v dětské sedačce hystericky zmítala. Stig uvažoval, jestli nemá autu zabušit na střechu, protože který idiot se mohl rozhodnout zastavit po ránu právě tady, když lidé ve stresu spěchali do práce? Ale šlo o BMW se sníženým podvozkem, gangsterský typ, takže to neudělal a namísto toho se podíval na přední sedadlo. Seděl tam mladý týpek s muslimskou vizáží a mluvil do mobilu. Byl hladce oholený a vlasy měl vyholené po stranách hlavy až

k temeni, na kterém si nechal ostrůvek na ježka. Vojenský sestřih, který, jak se zdálo, nosí devadesát procent všech mladých muslimských mužů. Uvolněně se smál, pohodlně opřený do předního sedadla. Zatracenej idiot, pomyslel si Stig.

Vlastně si chtěl dát ještě jedno kafe v kavárně ležící na protější straně ulice, ale rozmyslel si to, ačkoliv na malou dřevěnou lavičku před vchodem svítilo slunce. Do 12:00 musel odpovédět na několik e-mailů, po čemž ho čekal pracovní oběd s jedním albánským videoumělcem, takže měl dost času si v galerii před schůzkou vypít kávu a zakouřit. Chtěl si zalít hrnek čerstvě namleté kávy a pak si vytáhnout židli na chodník, kde by si na zimním sluníčku zapálil. Když zabočoval do ulice Bredgade, všiml si, že Bujar už čeká před galerií, ačkoliv do jejich setkání zbývaly ještě dvě hodiny. Zatraceně. Přece jen se měl zastavit v kavárně.

Bujar byl malý, téměř trpaslík, se zkaženými zuby. Říká se, že odhadnout sociální status druhého člověka lze podle kvality bot, ale s umělci se to má jinak. Největší a nejbohatší světoví umělci můžou chodit v děravých a ošlapaných starých botách nebo sandálech zamazaných od barvy. Jestli chcete vědět, zda je dotyčný úspěšný, musíte se zaměřit na jeho zuby. S umělcem se zkaženými zuby se obchody dělat nemají. Když se Stig poprvé s Bujarem potkal, měl se nad tím zamyslet.

Když Stig Bujarovi podával ruku, smál se svým křiklavým smíchem.

„I’m a little bit early because I have an important meeting later,“ vysvětloval Bujar.

Stig si rozhodně nechtěl představovat, kam se Bujar chystá a co má v plánu dělat, či s kým se má setkat. Bylo mu to nekončenečně jedno a navíc šlo určitě o lež, ale aspoň jim teď nemusel skočit obstarávat oběd.

„It’s fine, Bujar. Please come in.“

Stig připravil čerstvě namletou kávu a zapnul počítač.

Bujar s sebou měl tři umělecká videa. Tři filmy, ve kterých hrál sám hlavní role. V prvním z nich, *Bad Timing*, se toulal uprostřed léta velkoměstem v lyžařském oblečení a lyžákách připnutých do lyží. Několikrát si sedl do kavárny a popíjel na sluníčku kávu, jindy se pokoušel lyžovat po silnici, ačkoliv tam nebyl žádný sníh. V jednu chvíli si lyže frustrovaně odepnul a zahodil. Stig se na Bujara zazubil a prohlásil: „Very good,“ ačkoliv to byla příšerná hovadina.

Bujar přikývl, v šibalském úsměvu odhalil svoje hnědé zuby a odpověděl: „Climate change.“

Musí mít v tý puse nějakou nemoc, pomyslel si Stig, protože ani extrémně špatná hygiena nemohla zuby zbarvit až takhle dohněda.

„Ah, yes, of course,“ pokýval Stig vážně hlavou. Bujar se usmál. Druhé video se jmenovalo *Oral Pleasure* a odvíjelo se v rychlém tempu. Během celého filmu Bujar mluvil do mobilu, přičemž se zabýval vším možným. Měl na sobě oblek a plášť, protože se nejspíše měl podobat zaneprázdněnému byznysmenovi, ale bylo na něm cosi ošoupaného a ušmudlaného. Při hovoru jedl, nastoupil do autobusu, což bylo podivné, měl-li představovat byznysmena, ale možná to tak v Albánii dělali, když právě mluvili do mobilu. Při hovoru nakupoval, a nakonec si ho při telefonování nechal vykourřit. Ve filmu to bylo vidět a Stig se lehce ošil, když se v dolní části obrazu vynořil Bujarův malý penis.

„Everything for art,“ zubil se Bujar a vypustil drobný, nechutný obláček plynů zavánějící po rybím odpadu, který musel ležet několik týdnů v průmyslové oblasti někde v jižní Evropě. Byla to sračka, podprůměrná sračka, přesto Stig uznale pokýval hlavou a chechtal se svým ostrým křiklavým smíchem, přičemž za to sám sebe nenáviděl. Poslední film byl krátký. Nesl název *Making Art*. Bujar stál nahý někde na poli. Pil vodu z velké mísy. Nepřestával pít, a když byl asi v polovině, začal močit. Pil dál a močil, dokud z mísy nevypil veškerou vodu, pak chvíli postával s mísou v podpaží, dokud nedočůral.

Byl to fajn krátký filmeček. Na Bujarovi bylo cosi dojemného. Hobbit ze střední Evropy na poli, kde půda byla mokrá a temná. Jeden by si mohl myslet, že tam jsou podobné bytosti jako Bujar, které hnojí zeminu a navracejí jí plodnost, a načasování fungovalo dokonale; zdálo se, že jím voda pouze protéká. Před natáčením musel vypít neskutečné množství vody.

„That’s really good, Bujar,“ prohlásil Stig upřímně a pokusil se neznít překvapeně.

„Yes, It’s a corpus, the three films together.“

„Yes, yes of course.“

Kromě instalací kreslil Bujar také postavičky z tenkých linií s velkou hlavou, které spolu souložily na všechny možné způsoby. Stig dobře věděl, že na tom vůbec nezáleží a dál už o tom nepřemýšlel. Možná podobných hovadin viděl tolik, že jim dál nevěnoval pozornost, jako obyvatelé v některých městečkách na venkově, kteří byli obklopeni intenzivním zemědělstvím tak dlouho, že hnůj už vůbec necítili.

Když Bujar odešel, sedl si Stig s kávou na chodník zalitý zimním sluncem. Hned poté se vydá do sýrárny na rohu a koupí si trochu sýra a na plátky nakrájený suchý salám, dva druhy, pár nakládaných okurek a tři jejich domácí bulky.

2

Elisabeth a RAID

Elisabeth pracovala v úseku Oddělení neurovědy ve čtvrti Nørrebro, a když odbočovala do ulice Blegdamsvej, všimla si, že na konci Tagensvej u přistěhovalecké zóny vyrostly zátaras-y. Nalila si kávu, popřála svému týmu dobré ráno a zavřela se u sebe v kanceláři. Po roce práce právě dokončili projekt, v jehož rámci implantovali lidské kmenové buňky do mozků myších embryí. Výzkum měl prozkoumat potenciál terapie využívající kmenové buňky u nevyléčitelných nemocí jako Huntingtonova, Parkinsonova nebo Alzheimerova choroba. Když už byla mozková tkáň myši plně vyvinutá, odebrali z ní vzorky. Výsledky byly jednoznačné a více než zajímavé, ačkoliv jim stále hodně věcí unikalo. Myši, kterým buňky aplikovali, vykazovaly znatelně vyšší inteligenci a dokázaly řešit úkoly daleko rychleji, dokonce čtyřikrát tak rychle než ostatní myši v kontrolní skupině. Ještě mnohem zajímavější ale bylo – nejen ve vztahu k možnosti aplikovat výzkum někdy v budoucnu na lidech –, že se původních 300 000 kmenových buněk, jež se do každého myšího embrya vpravily, rozrostlo u dospělých jedinců na číslo převyšující 20 000 000 kmenových buněk. Lidské buňky tedy nejenže dokázaly přežít, ale dále se dělily, až celý mozek ovládly, takže ve struktuře my-

šího mozku vzniklo něco jako malý lidský mozek. Výzkum navíc budil pozornost i tím, že v případě implantovaných buněk nešlo o neurony, ale takzvané glie, kterým se dříve v rámci fungování mozku velký význam nepřisuzoval. Elisabeth se gliovými buňkami zabývala už dřív a její výsledky naznačovaly, že hrají ve zdravém a dobře fungujícím mozku velkou, i když dosud nedostatečně popsanou roli, takže bylo rozhodnuto v dalším výzkumu použít právě neuroglie. Lidský mozek se skládá z gliových buněk a neuronů. Neurony utvářejí naše myšlení a osobnost. Mozek člověka obsahuje víc než sto miliard neuronů, které spolu navzájem komunikují. Každíčký neuron disponuje více než tisícem spojení s dalšími neurony. Neurony vysílají drobný elektrický impuls, s nímž se do těchto synapsí uvolní také nepatrné množství chemických látek. Synapse představují mikroskopické štěrby mezi neuronovými výběžky. Když řešíme třeba matematickou úlohu, vytvoří se v mozku určitá struktura, propojí se určené neurony, a tahle struktura se neustále mění v závislosti na činnosti, jíž se zabýváme. Jedna struktura vzniká, když máme pocit ohrožení, další, když si jdeme zaběhat, jiná při zamilování a tak dále. Mozek představuje nervovou síť s miliardami buněk, jež spolu neustále navazují biliony spojení – více, než kolik se ve vesmíru nachází hvězd. Mozek spotřebuje zhruba tolik energie jako přenosný počítač.

Neuroglie, které Elisabeth se svým týmem vstříkovala do myších embryí, měly být pro neurony něčím jako podpůrnými buňkami, které by jim pomáhaly lépe navazovat spojení. Glie také produkují mozkomíšní mok, který mozek obklopuje. Zároveň regulují kyselost prostředí a vůbec stojí za utvářením optimálních podmínek pro neurony. Gliových buněk je několik typů, ale ty, které aplikovali na myší embrya, se vyvinou v astrocyty, což jsou buňky hvězdčicového tvaru s výběžky, které neuronům napomáhají v tvorbě vzájemných spojení. Elisabeth si astrocyty představovala jako takový mozkový

lubrikant. Jejich pokusy ukázaly, že lidské astrocyty nahrazují ty původní myši i všechny další menší astrocyty.

Elisabeth si procházela soubor dat, který zpracovali její doktorandští studenti. Chtěla si je projít, aniž by je o tom informovala, protože kdyby se tam vyskytly chyby, padly by na její hlavu. Data kontrolovala vždycky sama.

Jen to celé projít bude trvat měsíc, a potom bude potřebovat rok na psaní článků, ačkoli v tom byla vážně dobrá. Brzy pochopila, co je potřeba dělat a co je důležité. To byl také hlavní důvod, proč se stala profesorkou ještě před završením čtyřicítky. Mnozí její kolegové, dokonce i ti nejšikovnější, nikdy nepochopili, že vlastní vědění je třeba dávkovat tak, aby člověk z co možná nejmeně výsledků publikoval co možná nejvíce článků. Hodně z nich se domnívalo, že je potřeba publikovat jen jeden úžasný článek, jenže to je jako vyhrát v loterii, a tak se v akademickém prostředí dlouhodobě přežít nedá, každopádně se takhle člověk jen těžko stane docentem nebo profesorem.

Její kariéra neúnavně postupovala vpřed a pokaždé, když povýšila nebo nějak jinak dosáhla svého cíle, se jí dostalo více svobody, více peněz a jednoduššího přístupu k nejzajímavějším vědcům v jejím oboru.

V poslední době přemýšlela nad tím, čeho by v následujícím úseku kariéry ráda dosáhla. Jako profesorka na univerzitě už výš postoupit nemohla a ani mezinárodně to nemohla dotáhnout o moc dál. Dostala se mezi jedno procento nejvíce citovaných vědců světa, což bylo víc než skvělé, přihlédneme-li k faktu, že celý život bádala v Dánsku, kde nebývají zrovna vysoké rozpočty. Takže jaký cíl by teď měla mít před sebou? Podívala se z okna, odkud měla výhled na tři různé betonové zdi: jednu z domu přímo naproti, druhou asi o padesát metrů vedle a třetí patřící kousek dál nově postavené budově, kte-

rou zrovna dokončili. Nepoznala by, jestli venku zuří vichřice nebo je úplně bezvětrí. Jako kdyby na tom malém prostoru stál vzduch absolutně bez hnutí. Otevřela okno. Zafičel vítr a rozházel na stole několik papírů. Postavila na ně hrnek. Zavřela oči a vdechovala vzduch; jakmile se dostal do místnosti, nezdál se už čerstvý, ale podivně umělý. Co to vlastně bylo za šílený experiment izolovat lidi ve městech, když si uvědomíme, že člověk žil v přírodě nejméně 200 000 let, a to ani nepočítáme všechny předchozí lidské druhy. Z evolučního hlediska to bylo groteskní. Lidský mozek a lidské tělo, nakolik se mohou zdát umělé, byly stvořeny k výskytu v přírodě a v žádném případě by neměly prospívat ve velkých městech, a možná to ani nedokáží. Možná proto Emma onemocněla? Možná ve skutečnosti byla jen úplně normální dívka v nenormálním, nelidském prostředí? Okno opět zavřela. Rozhostilo se ticho. Po Tagensvej rychle projížděla kolona policejních vozů. Určitě mířily do přistěhovalecké zóny na Nørrebro, kde obvykle docházelo k výtržnostem.

Nejsou to ještě ani dva roky, kdy došlo k bombovému útoku ve škole Carolineskolen a šest dětí spolu se čtyřmi dospělými přišlo o život. Ve stejném roce napadli čtyři džihádisté Louvre. Tři z nich si s noži v ruce vynutili vstup do muzea a uvnitř odpálili bomby. Poslední se vyhodil do vzduchu spolu s několika návštěvníky venku ve frontě. Událost stála život dvaadesát lidí a svět navíc přišel o mnoho uměleckých děl nevyčíslitelné hodnoty, mimo jiné o *Monu Lisu*, kterou si teroristé vybrali za cíl. Pak tu byla střelba v hudebním klubu Logo v Hamburku, kde zemřelo dvaapadesát lidí, útok nákladním autem na trhu Naviglio Grande v Miláně, kde přišlo o život čtyřiatřicet lidí, a v neposlední řadě bombové útoky na fotbalovém stadionu The Den v Bermondsey v jihovýchodním Londýně, kde měl domácí půdu Millwall, a kde bylo zabito přes tři sta lidí.

Evropa se v průběhu dvou let dramaticky proměnila. Na muslimy se začalo pohlížet jinak a nebylo to pouze vinou

terorismu. Nebylo to dáno ani faktem, že muslimové vedli ve statistikách násilností i trestné činnosti obecně nebo v tom, že se třetí generaci přistěhovalců ve škole a ve společnosti dařilo stejně špatně jako té první. Přišlo zcela nové poznání: Evropa byla ve válce s islámem nikoliv proto, že by si to Evropané přáli, ale protože na to takhle pohlížela většina muslimů samotných.

Elisabeth to poprvé zaznamenala v souvislosti s bombovým útokem na Carolineskolen. Odpovědnost za něj nesl sedmadvacetiletý Dán s marockými rodiči a jednadvacetiletý Dán s palestinskými kořeny. Do školy si vynutili vstup kuchyňskými noži, načež se odpálili na školním dvoře. Vyšetřování incidentu bezpečnostní zpravodajskou službou PET ukázalo, že nejméně čtyřicet obyvatel kodaňského přistěhovaleckého ghetta Mjølnerparken, odkud teroristé pocházeli, jejich plány znalo, a přesto se je nikdo nepokusil zastavit nebo kontaktovat policii. Lidé z tohoto prostředí věděli o plánech teroristů na vraždění nevinných dětí, ale nikdo nezasáhl, což znamenalo ještě víc než samotný útok: byl to důkaz, že sympatie, nebo alespoň tichý souhlas obyčejných muslimů s těmi nejbezcitnějšími džihádisty, jsou úplně běžné.

Dva týdny po útoku se konalo pietní shromáždění k uctění památky obětí, na kterém ministerská předsedkyně a sociální demokratka Mette Frederiksenová přednesla projev, jenž se zapsal do historie, neboť byl prvním svého druhu, který nenabádal k rozvaze a soudržnosti. Naopak. Požadovala, aby muslimové vystoupili z řady a otevřeně se od teroristů a terorismu distancovali, a aby ti, kteří tak neučiní, byli považováni za spolupachatele. Žádný jiný premiér nebo premiérka se pravděpodobně ještě nikdy nedočkal takových ovací jako toho večera ona, protože lidé byli opravdu rozzuření. V následujících týdnech provedla policie domovní prohlídky ve stovkách bytů v přistěhovaleckých ghettech po celém Dán-

sku a všude při tom docházelo k násilným střetům místních obyvatel s policií.

Mezitím začaly skupiny pravicových radikálů přepadávat muslimy na ulici, především muže s dlouhými plnovousy a zahalené ženy, přičemž roztržky na mnoha místech v okolí čtvrtí hustě obydlených muslimy přerostly v nekontrolované pouliční boje. Policie se bez úspěchu pokoušela obě znepřátelené strany od sebe oddělit. Nakonec musela být nasazena armáda. K podobným konfliktům docházelo i v mnoha dalších evropských zemích. V okolí ghett hlídkovala armáda, a ačkoliv oficiální interpretace přítomnosti vojáků zněla, že mají za úkol muslimské občany chránit, sami to vnímali opačně. Cítili se obklíčení a každý večer mezi mladými muslimskými muži a vojáky probíhaly šarvátky. Nepokojům se masivně věnovala média a Elisabeth, stejně jako všichni ostatní, tento dramatický vývoj napjatě sledovali. Mladí muslimové házeli po vojácích kameny a Molotovovy koktejly, někdy na ně dokonce i stříleli, zatímco vojáci proti civilistům, a to mnohdy nezletilým, zbraně použít nemohli. Armáda se útokům snažila čelit gumovými projektily a vodními děly, což ovšem nebylo dvakrát efektivní a vojáci často museli ustupovat ze svých pozic, takže se boje odehrávaly i v obyčejných obytných oblastech. Situace se stávala neudržitelnou. Nakonec bylo rozhodnuto, že se kolem ghett vztyčí plot s ostnatým drátem s několika hlídanými východy, kde se člověk, pokud chtěl projít, musel prokázat pasem. Díky tomu opadly ty nejhorší konfrontace, ale hlavním výsledkem bylo, že se teď konflikty odehrávaly uvnitř ghett.

Bylo stále jasnější, že obyvatelé Evropy si přejí před uprchlíky a přistěhovalci uzavřít vnější evropské hranice, ale zároveň nechtěli odstoupit od Ženevské úmluvy o uprchlících, protože její zrušení by mohlo mít naprosto nevypočitatelné důsledky. Kdyby totiž od úmluvy odstoupily i nejbližší země

nejvíce dotčených oblastí, které přijaly největší počty uprchlíků, rozpoutalo by to chaos, při kterém by miliony uprchlíků nabraly kurz Evropa.

Bylo tudíž potřeba situaci řešit jinak. Dánsko si za tím účelem na východním pobřeží Mosambiku, kousek severně od Nampuly, pronajalo pozemek velikosti čtvrti Amager. Oblast dostala status velvyslanectví a pronájem byl sjednán na devětadevadesát let. Z kontejnerů Mærsk zde bylo zbudováno město pro tři sta tisíc lidí, přičemž do budoucna se počítalo s tím, že všechny uprchlíky bude Dánsko přijímat zde. Město na pronajatém kusu země neslo jméno Frederiksstad. Nešlo o uprchlický tábor, nýbrž o město pro uprchlíky, které se mělo stát hrdou a perspektivní alternativou jejich domova. Každému obyvateli byl přidělen malý kontejner s menší zahrádkou. Byly tam ulice a náměstí jako v jakémkoliv obyčejném městě. Zřídily se tu jesle, základní školy, gymnázia i univerzity. Nacházela se zde radnice, soud a policejní stanice. Byly tu společenské domy a možnost kulturního vyžití: divadla, kina, dva bazény a osvětlená fotbalová hřiště s umělým trávníkem. Fungovaly tu banky, pojišťovací společnosti a čtyři mešity, časem se tu měl rozrůst čilý obchodní život, stejně jako se měly zkultivovat pozemky v okolí města, aby obyvatelé mohli pracovat i v zemědělství a celou populaci uživit. Ještě než byl Frederiksstad vůbec dostavěný, většina evropských zemí dánský model přistěhovalického města okopírovala.

Kodaň se v poslední době stále více militarizovala. Když Elisabeth ležela v noci v posteli, slyšela, jak se armádní konvoje přesouvají po Christianshavnu směrem k sídlišti Urban Plannen. Znělo to zlověstně jako mobilizace před blížící se válkou. Chtěla z města pryč. Někam, kde panoval klid a mír.

Elisabeth se natáhla pro obálku ležící na pracovním stole. Stálo na ní RAID. Vyjmula z ní dopis. Byla to jedna stránka. RAID znamenalo zkratku pro Research in Artificial Intelligen-

ce and Drones a šlo o nové výzkumné centrum, které jí nabízel atraktivní pozici na ostrově Lolland. RAID se inspirovalo podobným výzkumným střediskem DARPA (The Defense Advanced Research Project Agency) v USA, na něž se za prezidenta Obamy usmálo štěstí v podobě ne zrovna malých rozpočtů. RAID se mělo věnovat dvěma výzkumným oblastem: vývoji umělých inteligenčních systémů a vývoji dronů a robotů, a zároveň kombinaci obou oborů. Elisabeth přišlo pozoruhodné, že měli v plánu spojit se právě s DARPA, které bylo kritiky považováno za plné neseriózních vědců s příliš nerealistickými a spektakulárními plány, díky nimž chtěli zcela zisťovat další a další finance. Většina vědců je nesnášela, protože jejich vlastní projekty ve stínu těch z DARPA bledly, ačkoliv zpravidla bývaly daleko realističtější a zajímavější. Ale zároveň byli všichni trochu zvědaví, protože co kdyby náhodou dokázali to, co si vytyčili? Nebo když ne všechno, tak aspoň půlku? A všichni jim samozřejmě záviděli jejich rozpočty.

Dánský IT miliardář Morten Lund byl vedoucím skupiny investorů, kteří byli připraveni do programu RAID investovat jednu miliardu. Chtěli vytvořit prostředí, jež by zahrnovalo daleko více výzkumných disciplín, než s kolika se obvykle v oblasti výzkumu mozku operovalo. Elisabethin přítel a učitel James MacIntyre, jenž byl profesorem na Cornellově univerzitě ve státě New York, jí osobně napsal přiložený dopis, ve kterém vysvětloval, že by chtěl zaměstnat právě ji, jednu z nejzajímavějších vědkyň v oblasti výzkumu mozku na světě. Bylo to velice lichotivé, téměř dojemné.

Zapojila by se tak do práce v okruhu těch nejlepších výzkumníků na světě, mezi nimiž už část lidí osobně znala, a zároveň by mohla spolupracovat i s úplně odlišnými odvětvími: lidmi z IT branže, imunology, neurobiology, ale též inženýry či zajímavými průkopníky. Měla pracovat na vývoji systému na poli obecné umělé inteligence v oddělení G. I., General Intelligence, tedy jinými slovy umělého bytí. Tato

inteligenční síť se neomezovala pouze na řešení jednotlivých úkolů a rozvoj vědy ve vlastním ohraničeném systému nebo specifickém oboru, ale interagovala, učila se a řešila úkoly v mnoha různých kontextech a prostředích.

Když si dopis od RAIDu četla, rozhodl se jí v žaludku hřejivý pocit. Na světě nebylo nic, co by udělala radši, než vzít tuhle práci; jenže nemohla, protože Stig se odmítal přestěhovat, protože musel chodit na vernisáže umělců bez talentu. Bylo to tak absurdní. Představila si Stiga, jak se v nějaké zcela bezvýznamné galerii nepřírozeně hlasitě řehtá.

Usrkla kávu. Už byla studená. Nešlo jen o samotnou práci. Cítila, že v jejím životě by se mělo něco stát. Buď tu práci vezme, nebo bude muset udělat něco jiného: rozvést se nebo si najít milence nebo aspoň spát se spoustou chlapů. Její kamarádka Tone sice byla vdaná za třicetiletého historika, ale měla vztahy s několika mladými muži. Říkala, že existuje nespočet mladíků, které rozpalují starší ženy jako ony. Elisabeth o tom vážně uvažovala. Dokonce s Tone vyrazila do města, jenže hoši, kteří za ní přišli, byli až moc mladí. Nedokázala se zbavit myšlenky, jestli třeba neznají Emmu nebo jestli s ní dokonce něco neměli. Působili zvláště škrobeně a zároveň nadržene, což ji i se čtyřmi giny s tonikem v krvi odpuzovalo. Tone si s jedním z nich odskočila na záchodky a tvrdila, že Elisabeth je zbytečně upjatá a měla by do toho prostě skočit. Možná měla pravdu. Její sexuální život zas tak dobrý nebyl. Vlastně nebyl vůbec žádný. Z kopce to začalo jít po Emmině narození, a když Emmě bylo dvanáct nebo třináct a její problémy se ve vši vážnosti rozjely naplno, prakticky vzaly za své i veškeré dřívější intimnosti. Neměla na to chuť. Stig ji odpuzoval. Měl ošklivý penis. Byl dlouhý a tenký a nechutně růžový. Podobal se nějakému vnitřnímu než vnějšímu orgánu. Připomínal jí penis psa, jen daleko delší. Když se spolu přeci jen jednou za čas vyspali, měla pocit, jako by se jí Stig v klíně šťoural klacíkem – jako kdyby tam něco hledal.

Někdy si přála, aby zemřel. Všechno by se o tolik zlepšilo. Mohla by potkat někoho jiného. Několikrát už na to pomyslela. Jen by to stejně nic nezměnilo na Emmině stavu a měl by vůbec jiný muž pochopení pro její problémy? Určitě ne do takové míry jako Stig. Stig Emmu miloval a ona jeho, tím si byla Elisabeth naprosto jistá. Přese všechno byl dobrým otcem. Proč láska k vlastním dětem s časem narůstá, zatímco láska k partnerovi se spolu s roky snižuje? Neznala žádný pár, který by spolu byl tak dlouho a klapalo jim to. Když po večeru s Tone jela na kole domů, došlo jí, že měla v životě jen jednu opravdovou kamarádku. Jmenovala se Berit a chodily spolu do školy. Elisabethin otec pracoval jako lékař a její matka byla spolu s ní a její mladší sestrou v domácnosti. Bydleli ve čtvrti Rungsted ve vile ze žlutých cihel. Jako dítě si myslela, že jsou normální rodina bydlící v úplně obyčejném rodinném domku. Teprve až v pubertě jí došlo, že se mají lépe než většina ostatních. Berit bydlela na okraji čtvrti Virum spolu s matkou, která pila. Proto se většinu času zdržovaly doma u Elisabeth. Elisabeth měla kvůli své rodině a dobrému postavení špatné svědomí. Lednice byla vždy plná skvělého jídla, a ačkoliv jejich otec hodně pracoval, svoje dcerky miloval, a když byl zrovna doma, nikdy se k nim nechoval zle. Elisabeth a Berit začaly chodit v černém oblečení a silně se líčily. Tupírovaly si vlasy, kouřily cigarety a s ostatními ze třídy se nebavily. Elisabeth si říkala jen Beth. Byly Beth a Berit a byly pořád spolu. Na gymnáziu se jejich pouto zpretrhalo. Berit škola nebavila a ve druháku odešla. Elisabeth nevěděla, co se s Berit stalo a neodvažovala se ji vyhledat ani na Facebooku. Od té doby si už žádnou skutečně blízkou kamarádku nenašla.

Elisabeth dopis prolétla až na konec, kde se popisovaly plány Lollandu. Ve skutečnosti šlo o zabrání celého ostrova. Skupina investorů měla do oblasti zainvestovat celkem deset miliard korun. Utvořili konsorcium s předsednictvem skládajícím se z lidí z místní samosprávy, reprezentantů skupiny

Business LF (Lolland-Falster), jednoho člena za firmu Vestas v Nakskově a jednoho reprezentanta z řad místních občanů. Ostrov Falster plány nezahrnovaly. Nakskov, Sakskøbing, Maribo a další města se měla přestavět. Celá oblast se měla rozvinout v centrum špičkového výzkumu v nerůznějších formách zelené energie, ale i v IT a celém technologickém vývoji obecně. Zemědělství by bylo už jen ekologické, vlastně se mělo jít ještě dál – produkovaly by se pouze udržitelné zemědělské výrobky nejvyšší možné kvality.

Měly se zbourat všechny ošklivé moderní budovy, především sociální bytovky ve městech, takže by zůstaly pouze budovy s architektonickou nebo estetickou hodnotou. Jinými slovy to znamenalo strhnout osmdesát procent existující bytové zástavby. Všichni lidé žijící z nějaké formy státní podpory od mateřské až po důchod, kteří se i přes stoupající nájem ještě neodstěhovali, by byli přesunuti do jiných oblastí díky odměně, která výrazně převyšovala náklady na život na novém místě. Nové domy, jež měli zbudovat a zaplatit bohatí nově příchozí, se musely vystavět v klasickém národním romantickém stylu dřevěných roubenek a města měla být přestavěna do podoby pohodlných středověkých sídel, kde náměstí a plácky budou pospojovány úzkými uličkami. U dopisu byl i obrázek s plánovanou budoucí podobou Nakskova, a o dobrý kus už s tím postoupili. Časem se na Lollandu mělo zakázat používání motorových vozidel. Primárním způsobem dopravy se měli stát koně a oslové táhnoucí za sebou menší vozíky. Celkově se zamýšlelo využívat zvířata daleko častěji k nošení, tahání nebo transportu lidí a různých věcí. Mimo města by bylo povoleno používat elektrická auta a mopedy, protože celkovou vizí nového Lollandu totiž bylo vytvořit společnost, která by byla jiná, než ve zbytku země. Společnost, která by byla méně zaměřená na okamžitý užitek a méně sešněrovaná touhou po efektivnosti. Kde by transport nepředstavoval pouze ztrátu času, cosi, co je nutné co nejrychleji přestát, ale

kde by se stal součástí života a měl v něm své jasné místo, a to možná ještě důležitější než samotný dojezd do cíle. Mělo to být místo, kde se vůně, zrakové vjemy a zvuky stávají hodnotnějšími a příjemnějšími.

Elisabeth odložila dopis na stůl. Proč se k tomu Stig krucinál staví tak odmítavě? Možná by se tam měla odstěhovat sama jen s Emmou, jestli bude chtít. Promluví si s ní o tom, jen by chtěla slyšet, jestli je k takové možnosti otevřená. Elisabeth se dívala z okna a představovala si, jak s Emmou cválají po kraji. O jízdě na koni snila vždycky, jenže z toho nikdy nic nebylo. Na Lollandu by mohly jezdit spolu.

3

Christian a Mia

Christian Funder si jí všiml na vernisáži jednoho albánského umělce. Pozval ho jeho galerista Stig a Christian dorazil, protože tu bylo zdarma pití a ženy. Většina lidí na podobných akcích věděla, že je úspěšný malíř, což podstatně zvyšovalo šanci na nějakou kočičku, protože ženy milují úspěšné muže, zatímco ty neúspěšné nenávidí. V těchto kruzích platil za toho úspěšného. S muži, kterým se nic nedaří, se ženy rozvádějí, nebo je nahrazují novými, kteří jsou na tom lépe. Jestliže muž nemá do čtyřiceti let na kontě nějaký spektakulární pracovní zářez, žena mu uteče. Samozřejmě bude vykládat, že jde o něco jiného, možná dokonce něco na způsob, že málo uklízel, ale Christian to viděl už tolikrát, že nemohlo jít o náhodu. Ženy nesnášejí lůzry, pocítují to jako selhání, porušení určité dohody. Naopak zbožňují muže úspěšné, a když se ocitnou v jejich blízkosti, jejich vagína začne spontánně vylučovat vlhký sekret.

V minulosti, ještě než jako umělec prorazil, chodil často do stripbaru. Líbilo se mu vysedávat na baru, pít točené za stovku a dívat se, jak striptérky tančí. Ve skutečnosti ale byly hlavním důvodem děvky, které obcházely hosty. Mohl si jen tak

sedět a starat se sám o sebe, dívat se na nahé dívky a čekat, až k němu přijdou a pokusí se ho přemluvit, aby koupil šampaňské. Většinou zdvořile odmítl, ale se svým ne vždycky chvilí vyčkával, aby si na něj mohly trochu sáhnout a potěžkat jeho ptáka. Jedna africká šlapka, velice krásná žena tmavé pleti, ho jednou takhle osahávala, a když mu podél stehna nahmatala napůl vztyčený penis, s překvapeným výrazem prohlásila: „Oh, it's big and strong.“ Dobře věděl, že ho nemá velkého, ve skutečnosti byl malý, o to milejší ale bylo takový kompliment slyšet. Vůbec bylo milé, když mu ženy penis chválily.

Dříve to zažil jen jednou, když byl před lety se svou první ženou a jejich dvěma dětmi v Thajsku. Vydal se k masérce, která pracovala v malém přístřešku na pláži. Zdůraznil jí, že si nepřeje absolutně nic jiného než zcela obyčejnou masáž, protože jeho žena s dětmi leží o pár set metrů dál na pláži. Dnes by mu to nevadilo, ale tehdy byl mladší a spořádanější. Patrně jeho požadavek pochopila, ale když skončili a on vstával, strhla z něho ručník natolik rychle, že nestačil zareagovat, a při pohledu na jeho ochablý penis a svrasklá varlata, která netečně a ospale visela ve vlhkém tropickém vedru, si položila hlavu na stranu a plynulou thajskou prostitutčinou pronesla: „Oh, beautiful!“ Zvolání, jaké by bylo na místě při pohledu na právě narozený přírůstek do rodiny, ale které při pozorování povislého penisu působilo nemístně. Kdyby se jeho penis v tom okamžiku stal zvířetem, představoval by krtka, jehož proti své vůli vytáhli z bezpečných a chladných podzemních chodeb na oslepující slunce. Christianův penis mžoural očkami v prudkém slunci, ale postavil se rychle, až si Christian pomyslel, co se to krucinál děje a nechal ji, ať mu ho vykouří. S vervou se dala do lízání, dokud se jeho krteček nevyzvracel do thajské prostitutčí tváře. Potom se spolu odebrali k pokladně, kde zaplatil a thajská děvka se s ním co nejsrdečněji loučila a děkovala mu. Když sepjala ruce a poklonila se, všiml si, že má ve vlasech sperma. Proběhlo to celé natolik přirozeně a na

tak vysoké profesionální úrovni, že když se o několik vteřin později koupal s dětmi nebo ležel na lehátku a držel svou ženu za ruku, ani na okamžik ho nedostihlo špatné svědomí. Děvky v Thajsku jsou jako zázrak, úžasná větev lidské rasy.

S chozením do kodaňských strip klubů přestal, protože ho jednou, když seděl se dvěma africkými šlapkami v malé oddělené místnosti s lahví šampaňského za dva tisíce korun, přepadla myšlenka, které se nedokázal zbavit. Jedna z dívek mu skrz kapsu přejížděla rukou po penisu, a pak z ní vytáhla pět tisíc. Ukrást se je nepokoušela. Jen je držela v ruce a něžně prohlásila: „You give me this, and you can fingerfuck my pussy.“ Pošep-tala mu to do ucha. V téhle hře nebyl nováčkem, bylo mu jasné, že se s těmihle děvčaty musí smlouvat o všem, takže řekl, že za vyprstění zaplatí jen pětistovku. Samozřejmě to přijala, a on jí strčil jeden prst do růžovoučké kundičky s velkými stydkými pysky, ale za chvíličku mu díрку odtáhla a jako nějaký druh úhybného manévru mu natlačila hlavu mezi svá prsa, a takhle to s africkýma holkama a šlapkami obecně chodilo pořád (s výjimkou thajských děvek, které byly opravdu něco mimořádného). Člověk s nimi musel v jednom kuse smlouvat a najednou zjistil, že utratil pět tisíc úplně za nic. Tyhle děvky nehrály fér, každopádně ne příliš dlouho, a koho by bavilo někoho prstít za pětistovku jen několik vteřin? Celé to bylo jen o penězích, a právě tehdy Christiana napadlo: Možná by ho vážně radši zabily, než ošukaly? Možná, kdyby měly možnost volby v nějakém světě, kde by jim nehrozil žádný trest, by ho raději zavraždily? Christian tomu věřil a tato nepřijemná myšlenka se v něm uhnízdila. Proto přestal do strip klubů chodit. Věřil, že kdyby se s nimi potkal v Africe, probíhalo by to jinak. Tam by byly méně agresivní a méně chamtivé co se týče odměn za své služby, nebo ne? Podle Christiana za to mohlo Dánsko. Dánsko, jež děvky přetvořilo v cosi jiného: v součást širšího systému, který rozhodně nějak souvisel s trhem práce a dánským modelem vůbec. Jako kdyby se jistá for-

ma horlivosti rozšířila na celé Dánsko a znemožňovala, aby si sexuální pracovnice mohly svoje zaměstnání užívat, a když ne přímo užívat, tak se alespoň radovat z dobře odvedené práce. Člověk ještě pořád mohl mít štěstí a narazit na někoho dosud nezkaženého, ale nestávalo se to často. Zkorumpovanost se šířila hrozně rychle, jako kdyby je infikovalo dánské ovzduší a nutilo je mít větší požadavky. Možná šlo opravdu o vzduch nebo počasí: krátké chladné dny, popotahující ucpané nosy, možná to bylo tím? V každém případě Christian už za děvkami nechodil, místo toho šukal na vernisážích ženy, které se z určitých důvodů nořily do uměleckého světa a šukat opravdu chtěly.

Protože byl v uměleckých kruzích známý, mohl se postavit se sklenkou červeného vína k baru a čekat, až k němu nějaká žena přijde a nabídne se mu. V tomto se to podobalo starým časům ve strip klubech. Na podobných akcích k tomu docházelo takřka naprosto pravidelně. Na ženy, co spaly s umělci, se nikdo nedíval křivě. Úkosem se dívalo na ženy, které spaly s bohatými muži, což ovšem nijak nesnižovalo šance, že se jeho díla prodají kus aspoň za půl milionu. Ale ženy, jež se bezostyšně oddávaly umělcům, plně akceptovala jak společnost, tak kamarádky i rodina.

Christian sledoval večírek. Zatím bylo moc brzy, takže k němu ještě nikdo nepřišel, ale viděl, že ho tu poznávají, a nebyly to špatné kousky, vůbec ne. Většina z nich byla na konci čtyřicítky nebo prahu padesátky, a to bylo v pohodě. Nevadilo mu šukat ženy ve věku vibrátorů, především ty s dospělými dětmi, co měly za sebou jeden dva rozvody, bývaly v posteli zatraceně odvázané. Chtěly se nechat šukat do zadku, polykaly sperma a tak podobně. Neměly co ztratit. Horší bylo, že si pak chtěly povídat o umění; nebo ani ne tak o umění, jako o lidech z uměleckého světa, kdo se s kým zná, kdo udělal to a ono, a některé z nich samy malovaly nebo kreslily nebo psaly básně, což ho rozčilovalo, částečně proto, že neměl nejmenší chuť o čemkoliv

diskutovat, ze všeho nejméně o umění, ale především proto, že nesnášel lidi, kteří ve volném čase malovali nebo psali básně. Říkával jim to narovinu: že ani v nejmenším není nastavený s nimi probírat jejich podělaný výtvoř, co si s sebou donesly. Ve většině případů se s tím smířily, protože cenou pro tyto ne-profesionální děvky nebyly debaty o umění, ani se jim nejednalo o peníze nebo dary, naopak jim šlo o právo vyprávět o aférce svým přátelům, ano, Bohu a vůbec každému. Takhle vypadala jejich výplata: že o tom mohly vykládat a taky že s nimi člověk musel jít ven a ukazovat se s nimi na veřejnosti. Byl to směnný obchod, ovšem civilizovanější než u děvek z Afriky. Ženy s krátkými a povrchními vztahy s umělci o nich vypravovaly svým přátelům, a jestliže šlo o umělce dostatečně známého, podělily se se svými sexuálními eskapádami i s vnučaty, takže se z toho stala všeobecně akceptovatelná věc a vnučata pak mohla zvesela a zešířoka popisovat babiččin sexuální život. Dokázal si to živě představit: „Babička byla jako mladá hodně divoká, jednu dobu chodila se známým umělcem.“ Pravděpodobně ji budou pobízet, aby o tom napsala knihu.

Zrovna když Christian vyprázdnil pátou skleničku červeného vína, si jí všiml. Stála mezi spoustou dalších lidí, mluvila a smála se. Bylo na ní cosi, co nikdo jiný neměl, svěžest, kterou Christian zdánlivě přičítal jejímu mládí, těsně po dvacítce, možná mladší? Kůži měla pružnou a mladistvou, jako listy zjara na stromech. Její dlouhé, rezavé, kudrnaté vlasy zářily a zuby měla bílé jako křída. Měla na sobě džíny a obnošené bílé tričko. Skrže tu jako papír tenoučkou, sepranou bavlnu jí prosvítaly bradavky. Poslouchala nějakou dildodámu a přitom si rukama vjela do vlasů, aby je sepnula do ohonu, čímž odhalila dva zrzavé chomáčky trčící z podpaží, které se musely podobat porostu na kundičce. Sledoval ji tak dlouho, až si byl jistý, že si toho všimla. Chtěl jí dát najevo, že má zájem, i když byl třikrát tak starý jako ona. Ačkoliv jeho nejmladší syn byl starší než ona. V jednu chvíli přišla k baru pro něco

k pití. Stála těsně vedle něj a nepopsatelně sexy voněla trpkým potem. Položila si lokty na bar, takže se opět mohl podívat na zpocená ohanbí v jejím podpaží. Měl něco prohodit, ale nechal to být. Podíval se na břicho, svoji cejchu, která ve svetru, co si vzal, vypadala extrémně velká. Povzdechl si a napil se vína. Pro všechny případy se postavil tak, aby mu, kdyby náhodou, viděla do obličeje. Zaslechl, že si objednala čtyři piva a Jägermeistera, což ji v jeho očích učinilo ještě rozkošnější, ale taky v něm probudila chuť na Jägermeistera, kterého už věky nepil. Přesně tohle malé nakopnutí potřeboval, skulinku, díky níž mohl něco říct, a která by nepůsobila nuceně, oplzle a trapně.

„Jägermeister! To už je teda doba, co jsem ho pil naposled,“ vyrazil ze sebe upřímně a usmál se na ni, načež mu věnovala stejně srdečný úsměv.

„Můžu taky jednoho dostat?“ zeptal se barmana.

„To je zatraceně fajn, vidět mezi mládeží rozumné lidi, kteří pořád pijí Jägermeistera.“

Zvědavě si ho prohlížela.

„Proč jsi ho tak dlouho nepil, když ho máš rád?“

Věnoval jí prázdný pohled. Mozek mu pracoval na nejvyšší obrátce, ale nedokázal přijít na nic, co by řekl. Byl odhalen. Mohl to vyčíst v jejích zelených očích, obklopených těmi nejkrásnějšími pihami, které začínaly na nose a dále se jako hvězdy ve vesmíru rozprostíraly přes tvář dolů až k malým, pevným nadržům.

„To nevím,“ odpověděl Christian. Otočil se a tiše si nadával.

„Ty jsi ten malíř?“ pokračovala.

Její otázka ho zasáhla lehce nepřipraveného, takže si Jägermeisterem trochu polil svetr. Pokusil se to utřít, zatímco opět nabíral sebekontrolu. Zнала ho. To bylo dobré znamení.

„Jo, no to jsem. Nebo teď teda samozřejmě nevím, koho máš na mysli.“

Zazubila se a vjela si rukou do vlasů, takže jí opět z podpaží vykouklo ochlupení. Pocítil takovou touhu, až byl jako omámený, a pak udělala něco, co všechno změnilo. Utřela mu

břicho přesně tam, kam mu ukápl Jägermeister, a při hlazení jeho tlusté cejchy se na něj drze usmívala jako bláznivé dítě, které hladí obrovitého, živého, plyšového medvěda.

Zvedla svého panáka. „Na zdraví!“ pronesla. Opět ho to mírně vykolejilo a zase si pocíntal svetr a oba se tomu smáli, přičemž ona víc než on. A zatímco smích procházel jejím krásným tělem, on sledoval její tvář, vychutnával si jasné tóny jejího hlasu a představoval si, jak asi vypadá a jaké zvuky vydává, když šuká.

„Seš milej,“ řekla a odešla.

Byly tam dvě dildodámy, které se mu v průběhu večera nabídky, obě na prahu padesátky a nebyly vůbec špatné. Zuby měly zachovalé a vypadaly dobře. V mládí dával přednost starším ženám. Jako teenager a těsně po dvacítce strašně rád šukal ženy starší než on sám. Jako sedmnáctiletý spal se sedmačtyřicítkou a ve dvaadvaceti měl jednu šedesátku. V podstatě pro něj tenkrát neexistovaly dost staré ženy. Bylo to sakra rajcovní: jeho mladé tělo strhávající kalhotky z žen středního věku. Pokud na to přišlo, mohl je šukat pořád dokola, pětkrát, sedmkrát, desetkrát v kuse. Teď, když už byl starší, upřednostňoval ženy mladší a možná ze stejných důvodů, jako když si v mládí vybíral ty starší; byl v tom zvláštní kontrast: mladé a staré maso, lepící se k sobě. Zatímco se rozhodoval, s jakou z těch dvou žen půjde domů, sledoval celou dobu koutkem oka mladou rusovlásku a ona se čas od času podívala jeho směrem. Najednou, když se zrovna opíral o bar, zaslechl, jak se ho ptá: „Támhleto je tvoje žena?“ A hodila hlavou k jedné z dildodam, se kterou se v průběhu večera bavil, a teď stála ve frontě u toalet.

„Ne, ne.“

„Nepůjdeme tedy k tobě domů?“

Když spolu opouštěli vernisáž, vyslaly za ním dildodámy ten nejvražednější pohled na světě, ale jemu to bylo jedno. Ve skutečnosti ho to spíš těšilo. Všechno leželo pod sněhem, kte-

rý tlumil zvuky města. Jmenovala se Mia. Teprve když vešli do vchodu, se políbili. Držela si ho od těla, dělala se vzácnou. Posadila ho na postel a začala se svlékat. Chvilí předváděla striptýz a brzy ukázala malá, zcela bělostná prsa, díky nimž působila ještě obnaženější. Nakonec si stáhla kalhotky a odhalila rezavý chomáček chlupů, jež divoce trčely do všech stran jako střapatí a rohatí trollové z Bornholmu. Svlékl se a opět si sedl na postel. Chytila ho za teď už neobyčejně velkého a tvrdého ptáka a začala ho líbat a hrát si s ním. Celý si ho strčila do pusy, takže se jí pihovatý obličej ztratil v jeho játrově hnědém ochlupení. Lízala mu koule. Sedla si na něj a pomalu do sebe penis nechala vklouznout. V jeho vzrušení mu to připadalo jako cirkusové číslo nebo scéna z nějaké pohádky. Představoval si, že je starodávný penis ve vojenské uniformě s tornou na zádech. Vesele poskakoval po polní cestě. Rozpršelo se a on skočil do vykotlaného stromu připomínajícího kundičku. Když déšť ustal, hopkal dál. Později začalo sněžit a on se pracně a s obtížemi nasoukal do uzounké liščí nory připomínající řitní otvor, takže mu z ní vyčuhovaly jen penisy. Nic podobného nezažil od doby, kdy jako mladý a úplně pod obraz sledoval v zábavním parku Tivoli na pódiu slona. Zíral na toho slona přes dvacet minut. Šukali celou noc. Udělal se pětkrát. S průměrnou dildodámou se dokázal udělat jednou, možná dvakrát, jestliže byli na dobré vlně. Ráno měli další sex. Dali si spolu kávu a pak odešla.

V příštích dnech nepřetržitě maloval. Čas od času si zkontroloval Facebook, ale žádnou zprávu od ní nenašel. Po několika dalších dnech se začal strachovat, jestli náhodou není těhotná. To by vůbec nezvládl. Začal psát zprávu: „Neješ těhotná?“ A zase ji smazal. Nakonec se dopracoval k „Seš v pohodě?“ Ale smazal i tohle, protože co kdyby se jí na profil podívala máma nebo táta a potají si četli osobní konverzace? A kolik jí vlastně bylo? Pro Christiana bylo takřka nemožné odhadnout věk mladých žen. Muselo jí být určitě něco mezi šestnácti a třiceti.

Uběhlo pár týdnů a pak další dva. Nastaly Vánoce. Nemohl na ni zapomenout. Jednou večer, když popíjel červené víno a projížděl si v telefonu ženy, kterým by mohl zavolat, zjistil, že Mia je jediná, kterou by rád viděl. Okradla ho o chuť na všechny ostatní. Bylo na ní cosi zvláštního. Nebyla jen mladá, krásná a sexy. Působila neobyčejným dojmem. Z jiného světa. Jako nějaká pohádková bytost. Zavřel oči a představil si ji nahou, sedící obkročmo na obrovitém létajícím mroži křižujícím Atlantik. Nevěděl proč, ale on byl tím mrožem. Se zavřenýma očima pod sebou nechal ubíhat oceán, zatímco Miina tajuplná kundička hnětla jeho mroží penis.

Vmžiku byl nadrženej. Na Facebooku si našel její číslo a zavolał jí.

4

Emma se pokouší spáchat sebevraždu

Emma šla po chodníku, ale chodník to nebyl. Šla městem, ale nestály tam žádné domy. Byla na cestě na přednášku na Copenhagen Business School. Na lidi se nedívala, protože tam žádní lidé nebyli, jen tmavé stíny prodírající se sněhovou bouří. Všude bylo bílo. Jen bílá tma. Připadala si jako postava z ruského příběhu, jaké jí máma v dětství vyprávěla. Nějaký šlechtic měl vyrazit se svými služebníky do města. Byl to ďábel, který zahýbal své ženě a bil poddané. Jeden ze sluhů se ho snažil přesvědčit, aby zůstal doma, dokud se počasí nezlepší, ale on odmítl. Vyjeli do sněhové vánice a zbloudili. Po čase už koně nemohli dál a padli na zem, kde je čekala smrt. Také sluha to časem začal vzdávat, a v tom se stalo cosi zvláštního: jinak nesnesitelný pán si lehl na umírajícího sluhu, ale ne proto, aby ho obral o poslední zbytky tepla, ale aby ho uchránil před tím nečasem. Emma příběhu nikdy nerozuměla, ale počasí jí ho připomnělo. Úplná ztráta orientace ve sněhové vánici, do které se člověk i přes varování vydá. Poučením možná bylo, že sněhová vánice maže veškeré rozdíly, tedy i mezi pánem a sluhou?

Měla jet metrem, ale nemohla. Nedokázala by sedět na sedáčkách a vdechovat tamní vzduch, být nablízku tolika lidem

najednou, ale na jízdu na kole moc foukalo, cesty se neudržovaly, a proto šla pěšky. Vítr se jí opíral do tváře. Na ulici skoro nikdo nebyl. Na jednu stranu to bylo dokonalé. Říkala si, že tohle je ono, že tohle je to pravé počasí pro ni, ten mráz očišťující všechny plochy, pročišťující vzduch. Přála si, aby takové počasí vydrželo navěky. Možná by se měla přestěhovat do Kanady? Ale na druhou stranu sníh a mráz evokovaly i příjemné vyhřáté místnosti, kde v krbu hoří oheň a kde se ucpaný nos s rozpouštějícím se hlenem a bakteriemi probouzí k životu. Přála si jen jít na přednášku uprostřed prudké vánice. Jak tak šla, nikdo ji nemohl vidět, nikdo nevěděl, že chodí sem na Frederiksberg. Vzduch se bělal miniaturními sněhovými vločkami, jako kdyby se obloha spojila se zemí a všechny zvuky se ztišily. Nevídané. Dlouhé světlé vlasy měla schované pod čepicí a šálou, kterou si omotala i kolem obličeje, takže jí vykukovaly jen oči. Mohla projít kolem Stiga nebo Elisabeth, aniž by si jí všimli.

Sníh jí vytvářel světlou cestičku, po níž mohla jít. Vedle cesty byla tma anebo nic. Nevěděla, proč se jí to děje. Začalo to jako hra, ještě když byla dítětem, jako cosi nevinného, takhle si to pamatovala. Neměla si už tehdy víc všimat, že se ta temnota rozšiřuje a začíná obepínat stále větší část světa i jí samotné?

Táhla se před ní jen uzounká cestička, prosvítající most, jindy to byly jen body nebo plochy, kam mohla ukročit, jako kdyby přecházela obrovské jezero, ano, takhle jí ten obraz připadal. Přecházela zamrzlé jezero, led skoro roztával a každou chvíli se mohla propadnout do mrazivé vody. Viděla to před sebou: tříštící se led a vlastní tělo pomalu se potápějící pod vodu. V takto ledové vodě už těla nikdy na hladinu nevyplavou, klesnou ke dnu, dolů do tmy, kam nikdy nedolehl žádný hlas. Kde se vše odehrává zpomaleně a v tichu. Takhle bude žít. Takový řád by ve světě zavedla, kdyby mohla. Postarala by se, aby všechno probíhalo pomalu a v tichosti: žádní křičící lidé,

žádná auta, která zčistajasna vrazí do lidského těla, žádné rakovinotvorné buňky ani bakterie, jež pookřejí v teple, kde zvuky z lidských úst a částechky, jež sedí na všech slovech, zmírají.

Lehce polkla sliny a pocítila, jak má lebku jako špendlíkovou hlavičku svázanou s krkem. Ačkoliv panoval tuhý mráz, sundala si rukavice, aby zjistila, jestli jí nepovyrostly bouličky na krku. Nemohla je nahmatat, ale věděla, že tam jsou. Otevřela pusu, aby se jí do krku mohl dostat vzduch a vyčistil ho. Možná že rakovinové buňky nesnesou chlad? Možná, když pusu udrží dostatečně dlouho otevřenou, dokáže je mráz zabít, jako když hubíte vši nebo jiné parazity v mrazáku. Nezavře pusu, dokud jí nedojdou síly. Chlad ji řezal do krku, ale nebyla to nepříjemná bolest. Tohle byla dobrá bolest, očistná. Rozhlížela se po místě, kam by si mohla sednout, kde by ji lidé, kteří se přese všechno na ulici nacházeli, neviděli. Věděla, že o kousek dál je dětské hřiště, kde by mohla sedět, aniž by si jí někdo všiml. Sešla z chodníku. Na trávě byl sníh překvapivě hluboký a s každým krokem jí do něj zapadávaly nohy. Na hřišti se posadila za přístřešek, kde ji nikdo nemohl najít. Pusu měla otevřenou. V plicích se jí pomalu shromažďoval chlad. Zvedla hlavu, zavřela oči a soustředila se na dýchání. Úzkost nebyla tak intenzivní jako obvykle. Chlad jí řezal a trhal plíce, odstraňoval nemoci a další havěť uvnitř těla. Představovala si, jak se potápí ke dnu ledového moře. Byla stále větší a větší tma a úplné, dokonalé ticho.

Když Emma přišla k sobě, třásla s ní nějaká žena. Nabyla plného vědomí, ale nedokázala se pohnout a neslyšela, co ta žena křičí. Zaznamenala jen, že někam telefonuje a snaží se s ní mluvit. Emma jí chtěla odpovědět, říct, že je v pohodě, že pomoc nepotřebuje, že je jí dobře, když tam sedí, ale nemohla. Přijela záchranka. Modře blikající světla se mezi vložkami téměř nedala rozeznat. Dva muži ji vyzvedli na nosítka. Když jí natáhli nohy, jako by byly v jednom ohni. Znovu zavřela oči.

Jako kdyby byla opět dítě a máma a táta ji nesli nocí do auta. Kde pak sice spala, ale přeci jen sem tam něco pochytila, kde domů jako by letěla vzduchem, aby skončila ve své posteli. Pamatovala si, že jednou v létě, když byla ještě malá, měli navštívit prababiččin rodný domek den po jejím pohřbu. Pocházela z malého města v Jutsku. Autem najeli na úzkou polní cestu, ale tam, kde vždycky stávalo městečko, cesta najednou skončila. Město zmizelo, už neexistovalo. Nezůstal tam jediný dům, ani jedna zeď, stará stodola nebo jen kamenná suť. Nikdo nikdy nedokázal vysvětlit, jak takhle mohlo zmizet celé město.

Probudila se v nemocnici. Elisabeth seděla vedle lůžka a držela ji za ruku. Otočila na ni hlavu a usmála se. Snažila se ji uklidnit.

„Jen jsem si chtěla na chvilku sednout,“ řekla slabým a chraplavým hlasem. Elisabeth pokývala hlavou a sevřela jí ruku. Emma si všimla, že Elisabeth plakala. Bolelo ji celé tělo. Jako když si někdo přesedí nohu a krev si musí znovu hledat svoje cesty, jenže v celém těle. Krev se tlačila na stěny tepen. Emma si položila hlavu zpátky na polštář. Představovala si, jak krev protéká žilami jako přívalová vlna, jež naráží do vyschlých břehů a strhává s sebou stromy. Tuhle bolest pociťovala: stromy, vyrvané s kořeny, jež jsou dál nesený krví, která proudila končetinami a probouzela spící buňky k životu. Její tělo, nebo jeho části, si musely myslet, že jsou mrtvé nebo se smrti blíží. Zavřela oči. Všechno zčernalo jako krev valící se jejími útroby. Všechno uvnitř jejího těla leží ukryté v nejhlubší tmě a krev zčervená teprve ve chvíli, když tělo opouští. Možná proto se lidé schválně řežou do kůže, aby krev proměnili z černé v červenou?

Jak tam ležela mezi snem a skutečností, představovala si, že její orgány původně byly mořskými tvory, které Bůh vložil do

dutiny lidského těla, kde se v průběhu tisíců let zredukovaly na jednotlivé funkce. Játra původně bývala třpytivým pstruhem a srdce chobotnicí.